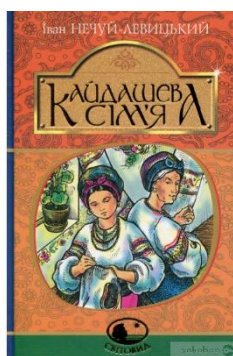

Урок-підсумок

Суспільно-історичний контекст розвитку української літератури другої половини XIX століття був складним періодом. Валуєвський циркуляр (1863) та Емський указ (1876) забороняли друк українською мовою релігійних і навчальних книжок, зокрема перекладних художніх творів, текстів для нот. Також забороняли українськомовні театральні вистави, концерти, викладання українською мовою в початковій школі.

Провідним напрямом української літератури другої половини XIX століття стає **реалізм**, для якого ключовим є точна відповідність реальності (життєподібність).

Джерело: yakaboo.ua

Основними в літературі цього періоду стають епічні жанри, які давали змогу всебічно й повно дослідити життя. Наприклад, соціально-побутова повість «Кайдашева сім'я» І. Нечуя-Левицького з детальним дослідженням пореформеної дійсності (родина Кайдашів) або ж соціально-психологічний роман «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» Панаса Мирного й Івана Білика з поглибленою психологічною характеристикою героїв (Чіпка Варениченко, Максим

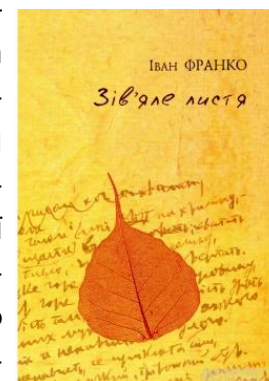
Гудзь).

На матеріалі національного суспільного життя автори порушували і загальнолюдські «вічні» проблеми: моралі, любові, добра і зла, вибору, злочину і кари, життя і смерті тощо.

У поетичній сфері розвивається громадянська, пейзажна, інтимна, філософська лірика (творчість Олександра Олеся, Миколи Вороного). Автори створюють образ ліричного героя, який водночас виконує свій громадянський обов'язок й ділиться особистими історіями й переживаннями. Справжнім новатором, законодавцем поетичної культури виступив І. Франко, який випробував і оригінально модифікував чи не всі поетичні жанри, адже його збірки «З вершин і низин» і «Зів'яле листя», поема «Мойсей» належать до вершин світової поезії.

Джерело: yakaboo.ua

Джерело: yakaboo.ua

Наприкінці 70-х рр. завершилося становлення новітнього, професійного, власне українського театру. Під керівництвом М. Кропивницького в Єлисаветграді створено першу українську професійну трупу, до складу якої ввійшли М. Садовський, М. Заньковецька, О. Маркова, І. Бурлака та ін. У драматургії актуальною залишається соціальна проблематика («Мартин Боруля», «Сто тисяч», «Хазяїн», «Суєта» І. Карпенка-Карого).

Джерело: theatre.love

Практичне завдання

Скласти літературний рейтинг (з поясненням чому так):

- найкращий вивчений твір або твори;
- найменш доречний і цікавий твір цього річного курсу;
- найцікавіший літературний персонаж і найнудніший літературний герой;
- найдивніший вчинок героя чи героїні з літератури курсу;
- найбільш комічна ситуація в літературному творі;
- найбільш корисний літературний твір (порадами, вчинками героїв, описами ситуацій).

Що додатково почитати й подивитися?

- Лекція 17. Культура України з середини 19 століття: освіта, наука, література й мистецтво. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=DZZrPpmv9Ws>
- Естетика, революційність та бізнес-модель Театру корифеїв. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=O7oR0kPtWmU>